Reisindrukken en wat dies meer zij van een oud-Planter IX

door R. A. M. Vermeulen

Kerstmis nadert en ook hier zullen op dien avond de klokken van ons kerkje luiden; ook hier zullen ouder gewoonte de kaarsen branden en zullen heldere kinderstemmen het bekende lied „Stille Nacht — Heilige Nacht" eerbiedig zingen. Kerstmis is ook in Brazilië en op Carambehy het ware familie-feest, het feest der liefde en van den vrede.

Onze gedachten zullen op dien avond ook bij U verwijlen, want Kerstmis wekt herinneringen op. Kerststemming in de groote en wijde stilte van een vreemd land voert de gedachten terug naar wat achter ons ligt. Men ziet zichzelf weer voor den stralenden Kerstboom staan met de familieleden en oude vrienden en het personeel, zooals het was de laatste jaren op Ophir en dan bekruipt ons een oogenblik sterk het verlangen naar wat ééns was, ginds in het mooie Insulinde.

Wij zullen nu Kerstmis vieren op de hoogvlakte van Parana. Kerstmis onder het Zuiderkruis en midden in den zomer. Wij zullen het vieren mèt en vòòr onze kinderen met het gevoel, dat we hier onze rust en tevredenheid hebben weergevonden, doch diep in ons zijn we nog verbonden door een fijnen draad met Indië, hoe gelukkig we hier ook zijn. Wij zullen U daarginds in onze Kerstwenschen gedenken. Moge voor U allen een gelukkig Kerstfeest aanbreken!

Nog meer feestdagen zijn er in aantocht, „Oudejaar en Nieuwjaar". Nog meer aanleiding zal er zijn, dat onze gedachten bij U vertoeven. Ook met de komende jaarwisseling roepen wij allen collega's en vrienden een van harte gemeend: „Zalig uiteinde en gelukkig Nieuwjaar!" toe. Dat het jaar 1939 U allen slechts gezondheid, geluk en voorspoed moge brengen (niet in het minst ook weer eens flinke tantièmes!) is de wensch, die rechtstreeks voortkomt uit ons hart.

Schrijver dezes in zijn functie van bestuurslid van het „Algemeen Nederlandsch Verbond" tijdens de feesten, gehouden ter gelegenheid van het 40-jarig regeeringsjubileum van onze Koningin, met de twee oudste pioniers der Hollandsche kolonie Carambehy, den heer Arie de Geus (oom Arie) en zijn vrouw (tante Cornelie).

Intusschen zitten wij hier midden in den zomer en viert het plantenleven hoogtij. Wij kunnen meer dan tevreden zijn met de verkregen resultaten. Als we ons oog laten gaan over hetgeen wij in het afgeloopen jaar bereikt hebben, stemt dit tot groote dankbaarheid. Wel bleven ons tegenslagen en zorgen niet bespaard, doch we hebben nu een mooi bezit, een mooie chacara, „Johanna Christina", ruim 60 ha eigendomsgrond, een geriefelijk en practisch ingericht woonhuis, goede paarden- en koeienstallen, een prachtigen moestuin met een keur van groenten, de trots mijner oudste dochter en de trots van Carambehy. We oogsten reeds volop aardbeien, bramen, moerbeien en frambozen, terwijl de druivenplanten er veelbelovend bijstaan voor de komende jaren. De boomgaard ontwikkelt zich krachtig en alle vruchtboomen groeien gezond op. De kweekbedden der tung (aleurites fordii), acacia's, cassia's, dennen en eucalyptus, staan er frisch bij en de door ons geplante windschutten (ruim 2000 boompjes) ontwikkelden zich in de laatste maanden eveneens goed. De aardappeloogst is reeds binnen en overtrof verre onze

H. H. ADMINISTRATEURS & EMPLOYÉ'S
Uw adres voor reparaties aan defecte RADIO'S, VERSTERKERS & SOUND PROJECTIE-TOESTELLEN is natuurlijk ook
RADIO SERVICE STATION
Sawah Besar 34 — Batavia-C. — Telefoon 2326 WI·
Steeds in vooraad alles op het gebied van Radio, zooals Batteries, omvormers, luidsprekers, antennematerialen enz. enz. Ons adres is reeds bekend over geheel Ned.-Indië. Bestellingen boven f 10,— rabat op de prijzen en zending onder rembours.
MOGEN WIJ OOK U ALS VASTE KLANT BOEKEN?

ACCOUNTANTSKANTOOR
E. F. JAHN
BATAVIA
Lid v.h. Nederlandsche Instituut v. Accountants
Voor:
ACCOUNTANCY
ADMINISTRATIES en
BELASTINGZAKEN
KALI BESAR W. 40 – TELEFOON 109 BT.

verwachtingen. De lupine werd gedeeltelijk als groenbemester ondergeploegd en gedeeltelijk haalden we een rijken zaadoogst binnen. Ook onze andere uitgezaaide leguminosen en gewassen, o.a. varkensboonen, mucuna, cowpeas, calopogonium, diverse crotalariasoorten, sojaboonen, batata doce (sweet potatoes), boekweit e.a. groeien zienderoogen en geven vertrouwen in de toekomst. We hebben onze paarden en veulens, koeien en kalveren in de wei. We hebben eigen melk, eigen boter, eigen gebakken brood, eigen jams, en als we aan het ontbijt, den middag- of avondmaaltijd zitten, is practisch alles, wat op tafel verschijnt, uit eigen bedrijf afkomstig. Dit alles stemt tot groote tevredenheid en dankbaarheid en we mogen met recht trotsch zijn op hetgeen we tot nu tot bereikten. We hebben hard gewerkt, mijne vrouw, mijn kinderen en ikzelf; we hebben echter ook resultaten en daarop bouwen we voort. Als nu over afzienbaren tijd deze resultaten zich in inkomsten zullen openbaren, zal dit de belooning zijn voor ons stug en stoer doorzetten. Nu kost alles nog veel geld en vraagt de „opbouw" nog steeds nieuwe financieele offers. Alles wijst er echter op, dat de slagingskansen groot zijn en daarom wachten wij met vertrouwen op verder succes. De eenige tegenwerkende factor en vijand is hier de wind. Zoolang het kamp en de omgeving nog open zijn, viert de wind hier hoogtij. Uit het Oosten, het Westen, het Noorden en het Zuiden, van alle zijden bestookt deze bulderbas vaak onze vruchtboomen, ons jonge gewas en onze groenten. De aangerichte schade aan de planten is soms vrij aanzienlijk. Dat stemt dan even teleurstellend, doch volgen dan weer eenige van die prachtige zonrijke dagen, dan herstelt zich alles weer vlug. Slechts voor de „tung" is deze wind m.i. fataal, daar de tung een gevoelige boom is en de hevige wind een groot gevaar oplevert voor bloeivernieling, resp. mislukking. Persoonlijk sta ik dan ook nog sceptisch tegenover deze cultuur hier op deze windrijke hoogvlakte en bepaal ik mij voorloopig uitsluitend tot experimenteeren en het aanleggen van kleine proefaanplantingen. Zoolang de windschutten niet behoorlijk gegroeid zijn, zoodat zij de noodige beschutting geven, lijkt mij deze cultuur nog zeer riskant en daarmee houden we terdege rekening. Op den 11den October, respectievelijk den 7den November verwerkten we hier wederom twee stormen, welke ons vele angstige oogenblikken bezorgden. Zulke demonstraties van natuurkracht komen hier in de maanden September t/m November veel voor. Het zijn meestal orkanen, welke met angstwekkende snelheid uit het Zuiden op komen zetten en in een ommezien giert dan de storm met ijzig-koude en snerpende windvlagen over de wijde kampvlakte. En hoe giert de storm! Vergezeld door plasregens van tropische kracht — en alles wat in den weg staat wordt duchtig geteisterd. Ook ons huis en onze opstallen moesten het ontgelden en ruim 500 dakpannen en diverse ruiten werden het offer van dit bruut geweld. Tijdens den storm op 7 November ontlastte zich ook een hagelbui met hagelsteenen zoo groot als kippeneieren. Het was zeer angstig en nooit in ons leven zagen we zulke afmetingen van hagelsteenen. Gelukkig komen deze hagelstormen slechts zelden voor en God geve, dat we daarvoor verder gespaard mogen blijven. Aan het gewas werd veel schade aangericht en eenige dagen lang bleven we zeer onder den indruk van dit noodweer en schuwden het werk buitenshuis. Toen gingen de schouders er weer onder. En, waar de natuur aan den eenen kant neemt, géeft zij aan den anderen kant ook weer langzaam maar zeker terug en werden we in ons herstellingswerk dapper door de stralende zonnewarmte bijgestaan, die ook ons de doorstane angsten tijdens den storm allengs deed vergeten.

Door het bestuur onzer afdeeling van het Alg. Ned. Verbond werden van het hoofdbestuur in Den Haag eenige typische Nederlandsche films ontvangen. Het was een keurig geselecteerd programma, dat ons toegezonden werd. In de groote bioscoop van Ponta Grossa werden de films afgedraaid voor

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK, N.V.

GEVESTIGD TE AMSTERDAM

KANTOREN IN: NEDERLAND — NEDERLANDSCH-INDIË — CHINA — JAPAN — PHILIPPIJNEN — STRAITS SETTLEMENTS — BRITSCH INDIË

ALLE BANKZAKEN

Het pomphuis en de paardenstal met een gedeelte van den bouwgrond, welke reeds beplant is met sojaboonen.

Bloeiend lupinenveld op den voorgrond, geheel omrasterd met prikkeldraad en daarachter een gedeelte van ons kamp.

practisch alle inwoners van Carambehy en vele genoodigde zakenrelaties en Braziliaansche autoriteiten. Ook de leerlingen van het gymnasium te P. Grossa woonden de voorstelling bij en het werd een daverend succes, deze vertooning onzer vaderlandsche films. Onze brave Hollanders van Carambehy, van wie de meesten van het jongere geslacht Holland nog nooit gezien hebben, genoten met volle teugen en wij hebben dan ook reden tot dankbaarheid tegenover het Hoofdbestuur, dat ons in de gelegenheid stelde onzen Hollanders hier te toonen, wat de Hollander in het vaderland tot stand heeft gebracht en waartoe ons „kleine" en toch groote land in staat is. Ook tegenover de aanwezige Brazilianen en buitenlanders deed het het Hollandsche hart goed eens te kunnen toonen, wat ons volk, daarginds in hun land „omgeven van water en lucht" (zooals ik eens uit den mond van een spraakzamen Braziliaanschen scheepsdouane-ambtenaar mocht verstaan) gewrocht heeft. De bruggenbouw en Zuiderzeewerken o.a. maakten grooten indruk en uit een reclameoogpunt voor ons willen en kunnen hebben we een meer dan goede beurt gemaakt. Wij, Hollanders, hebben in Brazilië en zeker hier in Parana een goeden naam en de vertooning van deze films zal er het hare nog toe bijdragen, dat de vriendschappelijke relaties, welke reeds tusschen ons en de Braziliaansche autoriteiten bestaan, nog hechter worden aangetrokken. Het doet ons Hollandsche hart dan ook goed dit te kunnen melden en zeker zal het ook U interesseeren dit te vernemen. Wij kunnen trotsch zijn op onzen naam als Hollander, en ik zou veel kunnen schrijven over andere naties, van wie dit niet gezegd kan worden.

Zoo langzamerhand nader ik het einde van dezen brief, welke tevens de laatste zal zijn van dit jaar. Waar de vele blijken van belangstelling (welke ik van diverse zijden uit Uw midden mocht ontvangen) me bewijzen, dat mijn brieven door velen Uwer gelezen worden, is het mij een dubbel genoegen deze brievenreeks in overleg met den Secretaris van „De Bergcultures" ook in 1939 voort te zetten. Ik hoop dan ook meer cultuur-technische zaken te kunnen behandelen van dit rijke, jonge land. Binnenkort zal ik met een vooraanstaand cultuurman een studiereis maken door den staat Sao Paulo. Op deze tournee zullen ook enkele koffie-fazenda's worden bezocht en zal ik U t.z.t. ook het een en ander over de koffiecultuur en de Regeeringspolitiek t.o.v. de koffiecultuur mededeelen. Vooral onze koffieplanters zullen zich daarvoor zeker interesseeren. Ik persoonlijk ben zeer pessimistisch gestemd ten opzichte der voortbestaansmogelijkheden der ondernemings Robustacultuur in Indië. Na het prijsgeven van het valorisatie-schema, heeft de Regeering hier vrijwel alle provinciale en federale taxen en belastingen en uitvoertaxen op de koffie en nog meer afgeschaft. Zij heeft nog veel meer pijlen op haar boog en langzamerhand zal de koffie van Brazilië zoo goedkoop op de wereldmarkt gebracht kunnen worden, zonder dat de opbrengst voor den Braziliaanschen koffieplanter in het binnenland een verlies oplevert, respectievelijk hem geen bestaan meer geeft, dat m.i. zelfs de beste koffielanden op Java er niet meer tegen op kunnen. Daarbij komt, dat de levensstandaard in Brazilië voor den Braziliaan speciaal laag en goedkoop is. Juist door dezen uiterst lagen levensstandaard (uitgedrukt althans in Hollandsche gulden-valuta) ziet het er dunkt me donker uit voor den Java-koffieplanter. Met de koffiepolitiek der Regeering hier gaat het als met een moeilijke schaakpartij. De verplaatsing van één „stuk" kan de huidige politiek weer wijzigen en geheel nieuwe gezichtspunten naar voren brengen. Ik laat eenige cijfers volgen: In 1936/37 werden gedurende 12 maanden slechts

13.257.881 balen koffie uitgevoerd, tegenover 15.571.541 balen in 1935/36 in dezelfde periode. In Juni 1937 werd het record van den teruggang van den uitvoer n.l. 735.595 balen bereikt. Na de scherpe Regeeringsmaatregelen op 3 November 1937, o.a. het verlaten der prijspolitiek en vermindering van alle belastingen (zie hiervoren) steeg de uitvoer aanmerkelijk. In de eerste 10 maanden van dit jaar werden reeds 14½ millioen balen koffie uitgevoerd, tegenover 9.800.000 in dezelfde periode van het vorige jaar; aldus een stijging van 48%. De Regeering proclameert o.a. „Wij behoeven niets te vreezen. Wij verwijderen onze concurrenten van de wereldmarkt, garandeeren den uitvoer van ons product op eene wijze, dat geen restanten van den vorigen oogst overblijven en verbeteren op alle mogelijke manieren de verkoopprijzen in het binnenland!" Er wordt veel propaganda gemaakt tot in alle uithoeken van het land zelf en in andere landen. Ik wil thans mijn reis niet vooruitloopen, doch kom t.z.t. nader op deze koffieverkooppolitiek der Braziliaansche Regeering terug.

Ik eindig met een beroep te doen op alle collega-planters in Indië, die ons leven hier in Brazilië belangstellend volgen. U zult me zeer verplichten met kleine zendingen leguminosenzaden (bv. 50 gram). Ik wilde hier graag alles uitprobeeren en trachten zelf zaad te winnen. Waar de bodemgesteldheid hier veel overeenkomt met die in verschillende deelen van Indië, zullen in dit sub-tropische klimaat in de juiste seizoenen zeker slagingskansen zijn. Ter verbetering van de bovenlaag van dezen kampbodem kunnen proeven met alle mogelijke groenbemesters, zoowel kruipende als heestervormige, voor ons van onschatbare waarde zijn. De eenvoudigste wijze van verzending is: een klein, plat pakje zaden tusschen een paar couranten met stevige kruisband. Couranten komen hier bijna altijd terecht en het wekt geen argwaan, daar de douane hier ten opzichte van plantmateriaal uit andere landen, alles in de wacht sleept. De zendingen verdwijnen en men ziet er nooit iets van op hare bestemming arriveeren. Op het gebied van leguminosen is men hier ver ten achter en daarom richt ik mijn verzoek hoopvol tot U. U kunt de courant adresseeren rechtstreeks aan mijn adres: Caixa Postal 205, Ponta Grossa, Estado do Parana, Brasil (America do Sul).

Ik zeg mijn collega-planters, die gehoor geven aan mijn verzoek, bij voorbaat hartelijk dank.

Carambehy, 20 December 1938.

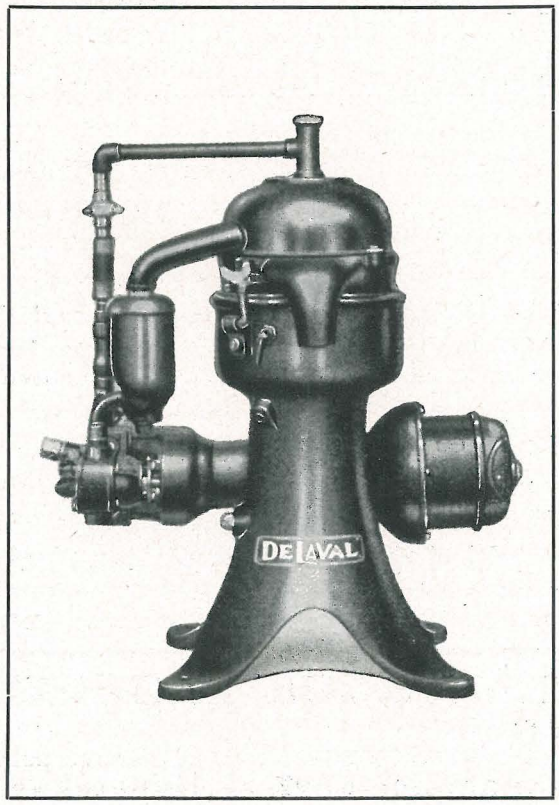

KOOPMAN & Co.

AMSTERDAM Stadhouderskade Tel. 82821
BANDOENG Tamblong 11 Tel. 2323
SOERABAIA Tandjong-Perak Tel. 590

DE LAVAL

olie-,

melasse-

en

latex-room-Separatoren